

**“STOMATIT KASALLIGI: ETIOLOGIYASI, KLASSIFIKATSIYASI, KLINIK
KO‘RINISHLARI VA DAVOLASH USULLARI”**

Meliqulov Javlonbek Ulug‘bek o‘g‘li

Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti talabasi

Rixsiyeva Nazira Taxirovna

Ilmiy rahbar: Alfraganus Universiteti Klinik fanlar kafedrası dotsent

Annotatsiya: Mazkur maqolada stomatit kasalligining etiologiyasi, patogenezi, klinik shakllari, diagnostikasi va zamonaviy davolash usullari yoritilgan. Stomatit turli yoshdagi reaksiyalar, autoimmun kasalliklar, vitamin yetishmovchiligi va stomatologik gigiyena qoidalariga rioya qilinmasligi mavjud. Maqolada stomatitning turlari (aftoz, gerpetik, kandidamik, allergik va boshqalar) alohida ko‘rib chiqilgan hamda har bir turiga xos klinik belgilar va davolash protokollari keltirilgan. Shuningdek, kasallikning oldini olish choralariga ham e‘tibor qaratilgan.

Kalit so‘zlar: stomatit, og‘iz shilliq qavatı, aftoz stomatit, gerpetik stomatit, kandida, davolash, gigiyena.

KIRISH

Stomatit — bu og‘iz bo‘shlig‘i shilliq qavatining yallig‘lanishi bilan kechadigan kasallik bo‘lib, u turli etiologik omillar bilan bog‘liq holda rivojlanadi. Kasallik og‘riq, diskomfort, yallig‘lanish, yengil yoki og‘ir shakldagi shilliq qavatning shikastlanishi bilan kechadi va bemorning hayot sifatiga jiddiy ta‘sir ko‘rsatadi. Ushbu maqolada stomatitning turlari, kelib chiqish sabablari, klinik belgilari, tashxislash va davolash usullari haqida ilmiy asoslangan ma‘lumotlar taqdim etiladi.

Etiologiyasi va patogenezi: Stomatit quyidagi asosiy omillar ta‘sirida rivojlanadi:

- Infektsion omillar: viruslar (herpes simplex), bakteriyalar (streptokokk, stafilokokk), zamburug‘lar (*Candida albicans*).
- Travmatik omillar: og‘iz bo‘shlig‘i shilliq qavatining mexanik, kimyoviy yoki termik shikastlanishi.
- Allergik reaksiyalar: dori vositalariga, oziq-ovqatlarga yoki tish protezlariga allergiya.
- Vitamin yetishmovchiligi: ayniqsa B guruhi vitaminlari va foliy kislotasi.
- Autoimmun kasalliklar: Behcet sindromi, sistemali qizil volchanka.

Aftoz stomatit: Belgilari: og‘iz bo‘shlig‘ida 1–5 mm diametrdagi og‘riqli yarachalar (aftalar).

- Davriyligi: odatda 7–14 kun davom etadi.
- Sabablari: stress, immunitet pasayishi, ovqat allergiyasi.

Gerpetik stomatit: Etiologiyasi: Herpes simplex virus.

- Belgilari: og‘izda pufakchalar, og‘riq, isitma, limfadenit.
- Ko‘p uchraydigan guruh: bolalar.

Kandidoz stomatit: Etiologiyasi: *Candida albicans* zamburug‘i.

- Belgilari: og‘iz shilliq qavatida oq dog‘lar, qichishish, og‘riq.

- Risk omillari: antibiotiklar qabul qilish, immunitetning pasayishi.
- Allergik stomatit: Sabablari: protezlar, dori vositalari, ovqatlar.
- Belgilari: qizarish, shish, pufakchalar.
- Tashxislash usullari: Stomatit tashxisida quyidagi metodlardan foydalaniladi:
- Klinik ko'rik va anamnez yig'ish.
 - Laborator tekshiruvlar: qon tahlili, mikrobiologik madaniyatlar.
 - Sitologik tekshiruv: shilliq qavatdan olingan surtma.
 - Immunologik testlar (autoimmun shubhalar mavjud bo'lsa)

Davolash usullari: Stomatitni davolashda kompleks yondashuv zarur:

Mahalliy davolash: Antiseptiklar: xlorheksidin, furatsillin, Miramistin.

- Og'riq qoldiruvchilar: lidokainli jel.
- Yaralar uchun regeneratsiyani tezlashtiruvchi vositalar: Solcoseryl, Metiluratsil.

Sistemali davolash

- Antibakterial yoki antiviral dori vositalari.
- Zamburug'larga qarshi preparatlar (Flukonazol).
- Antigistaminlar: Suprastin, Tavegil.
- Immunokorrektorlar va vitaminlar.

Fizioterapiya

- Ultratovush, lazer terapiyasi, elektroforez.

Profilaktika

- Og'iz gigiyenasiga qat'iy amal qilish.
- Immunitetni mustahkamlash.
- To'g'ri ovqatlanish va vitaminlar iste'moli.
- Infekcion kasalliklarni o'z vaqtida davolash.

Xulosa: Stomatit — keng tarqalgan, ammo to'g'ri tashxis qo'yilmagan yoki davolanmagan holatlarda jiddiy asoratlarga olib kelishi mumkin bo'lgan kasallikdir. Uning turlari, sabablari va davolash usullarini bilish tibbiyot xodimlariga samarali yordam

ko'rsatish imkonini beradi. Shuningdek, stomatitni erta bosqichda aniqlab, to'g'ri davolarini ko'rish kasallikning qaytalashini oldini olishda muhim rol o'ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Мамедов А.А. «Стоматология: болезни слизистой оболочки полости рта». Москва, 2020.
2. Баиров Ф.К., Мошков И.Н. «Стоматология детского возраста». Санкт-Петербург, 2019.
3. Kumbargere Nagraj S, et al. "Interventions for treating recurrent aphthous stomatitis (mouth ulcers) in children and adults." Cochrane Database of Systematic Reviews, 2020.
4. Дашков П.М. «Инфекционные болезни полости рта». Киев, 2018.
5. WHO Oral Health Report. World Health Organization, 2021.
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240062887>